

IMPORTANȚA DESCENTRALIZĂRII ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ

Ludmila COBZARI, dr. hab., prof. univ., ASEM

Recenzent: Galina ULIAN, dr. hab., prof.univ., USM

Dezvoltarea regională este un concept nou ce urmărește impulsivitatea și diversificarea activităților economice, stimularea investițiilor în sectorul privat, contribuția la reducerea șomajului și, nu în cele din urmă, să conducă la o îmbunătățire a nivelului de trai.

Dezvoltarea rurală ocupa un loc distinct în cadrul politicilor regionale și se referă la următoarele aspecte: înlăturarea/diminuarea sărăciei în zonele rurale, echilibrarea oportunităților economice și a condițiilor sociale dintre mediul urban și cel rural, stimularea inițiativelor locale, păstrarea patrimoniului spiritual și cultural.

Principalele domenii, care pot fi vizate de politicile regionale sunt: dezvoltarea întreprinderilor, piața forței de muncă, atragerea investițiilor, transferul de tehnologie, calitatea mediului înconjurător, dezvoltarea rurală, sănătatea, educația, învățământul, cultura etc.

***Cuvinte cheie:** dezvoltare regională, dezvoltare rurală, descentralizarea administrației publice, autonomie locală, descentralizare teritorială.*

Introducere. Pentru a-și atinge obiectivele naționale de dezvoltare economică și socială, orice țară are nevoie de regiuni dinamice și competitive, dezvoltarea regională fiind o politică complementară pentru politicile macroeconomice și structurale.

Globalizarea oferă suficiente argumente pentru ca problematica dezvoltării social-economice să fie abordată, în anumite limite și de o manieră optimală, la nivel regional, adică la nivelul intermediar dintre entitățile economice ale localităților și sistemul economic național. Este un adevăr recunoscut, că o politică de dezvoltare regională, coerentă, credibilă și adaptată la specificul regiunii, nu poate fi promovată la randament maxim nici de Guvern, nici de fiecare autoritate locală în parte. Sunt necesare, deci, parteneriate menite să producă un efect sinergic, fiind mai aproape de realități decât guvernul central, dar cu un potențial superior în ce privește resursele, care pot fi mobilizate de o autoritate publică locală.

Conținutul de bază. Evoluția guvernării, pe plan european și mondial, în ultima jumătate de secol, a conturat o tendință certă – descentralizarea administrației publice și consolidarea autonomiei locale. Tradițiile de guvernare în țările dezvoltate au creat ideea, potrivit căreia „*Comunitățile puternice fac o națiune puternică și nu invers*” iar experiența seculară a confirmat eficiența funcționării administrației publice locale în condițiile autonomiei. În prezent autonomia locală este văzută ca un factor de menținere a păcii și stabilității politice, element indispensabil în definitivarea viitoarei organizări politice și economice a continentului european [2, p. 9].

Problema centralizării și descentralizării în administrația publică s-a pus și se pune în orice stat, indiferent de structura sa, de forma de guvernământ și de regimul politic.

IMPORTANCE OF DECENTRALIZATION IN THE NATIONAL ECONOMY

Ludmila COBZARI, PhD, Professor, AESM

Reviewer: Galina ULIAN, PhD, Professor, MSU

Regional development is a new concept that aims at stimulating and diversifying economic activities, encouraging investments in the private sector, helping to reduce unemployment and not eventually, leading to an improvement in living standards.

Rural development occupies a distinct place in the regional policies and refers to the following aspects: removal/reduction of poverty in rural areas, balancing economic opportunities and social conditions between urban and rural areas, encouraging local initiatives, preservation of spiritual and cultural heritage.

The main areas that can be targeted by the regional policies are: enterprise development, employment market, attracting investment, transfer of technology, quality of the environment, rural development, health, education, culture, etc.

***Keywords:** regional development, rural development, decentralization in public administration, local autonomy, territorial decentralization*

Introduction. To achieve national, economic and social development aims, every country needs dynamic and competitive regions, the regional development being as a complementary policy for macroeconomic and structural policies.

Globalization provides sufficient arguments so that the socio-economic development issues to be addressed, within certain limits and as much as possible, at regional level, ie at the intermediate level among economic entities from different areas and from the national economic system. It is a recognized fact that a regional, consistent, reliable and tailored to the specific region development policy, cannot be promoted to the maximum performance by none of the Governments, no other local authority by itself. Partnerships, therefore, are necessary, designed to produce a synergistic effect, being closer to reality than the central government, but with a higher potential for resources that can be mobilized by a local government.

The basic content. Governance evolution in Europe and in the world in the last half-century has outlined a clear trend - decentralization of public administration and strengthening of the local autonomy. Traditions of governance in developed countries have created the idea according to what "*Strong communities make a strong nation and not vice versa*" and secular experience confirmed the efficiency of functioning of the local government in terms of autonomy. Currently, local autonomy is seen as a factor of peace maintenance and political stability, an indispensable element in finalizing the future political and economic organization of the European continent [2, p. 9].

The problem of centralization and decentralization in public administration is present and was present in any state,

Orice stat are rolul nu numai de a reprezenta poporul de pe acest teritoriu, ci și de a-i rezolva interesele atât de diferite de la o persoană la alta sau de la un grup de indivizi la altul. Pentru a-și îndeplini acest rol, statul își împarte teritoriul și populația aflată pe acesta în anumite zone de interese, pe baza diferitelor criterii: geografice, religioase, culturale, etc. Aceste zone mai mici sau mai mari, sunt unitățile administrativ-teritoriale care de-a lungul istoriei au purtat diverse denumiri: județ, ținut, regiune, oraș, comună etc.

În orice țară sunt două categorii de interese: unele, care au un caracter cu totul general privind totalitatea cetățenilor, întreaga colectivitate și altele care sunt speciale unei anumite localități. Pentru armonizarea acestor categorii de interese statul a creat regimuri juridice sau instituții speciale, fiecare dintre ele asigurând o rezolvare mai mult sau mai puțin corespunzătoare situațiilor concrete.

Centralizarea în administrația publică înseamnă în plan organizatoric, subordonarea ierarhică a autorităților locale față de cele centrale și numirea funcționarilor publici din conducerea autorităților locale de către cele centrale, iar pe plan funcțional, emiterea actului de decizie de către autoritățile centrale și executarea lui de către cele locale.

Centralizarea asigură o funcționare coordonată, promptă și eficientă a serviciilor publice. Funcționarea pe principiul subordonării ierarhice a serviciilor publice are drept consecință înlăturarea suprapunerilor de același nivel, precum și a paralelismelor. Conducerea centralizată, în principiul subordonării ierarhice asigură pe planul exercitării dreptului de control, mai multe trepte de efectuare a controlului și de luare a măsurilor legale corespunzătoare, fapt ce se constituie în garanții suplimentare pentru apărarea intereselor celor administrați.

Pe lângă avantajele prezentate mai sus, centralizarea în administrația publică are și unele dezavantaje. În regimul organizării și funcționării centralizate a administrației publice interesele locale nu-și pot găsi o rezolvare optimă, deoarece autoritățile centrale nu pot cunoaște în specificitatea lor aceste interese care diferă de la o localitate la alta.

Concentrarea, la nivel central, a modului de conducere a unor servicii publice de interes local are ca urmare supraaglomerarea autorităților centrale ceea ce duce la rezolvarea cu întârziere și superficialitate a problemelor, care s-ar rezolva mai operativ și mai bine de către autoritățile locale.

Descentralizarea este menită să permită autorităților locale să se autoconducă, acestea fiind, totodată, controlate de organele centrale în limitele și conform procedurilor stipulate prin lege.

În cazul descentralizării teritoriale teritoriul statului este împărțit în circumscripții administrative, în care funcționează autorități administrative locale, care se bucură de o oarecare independență față de autoritatea centrală. Astfel, anumite servicii publice locale sunt scoase din competența autorităților centrale și date în competența autorităților locale descentralizate, care le girează în circumscripțiile în care au fost alese.

Dezvoltarea regională este un concept nou ce urmărește impulsivitatea și diversificarea activităților economice,

regardless of its structure, the form of government and political system. Any state has the role not just of representing the people from this territory, but also to address its different interests from one person to another or from one group of individuals to another. To fulfil this role, the state divides its territory and population located on it in certain areas of interest, based on different criteria: geographical, religious, cultural, etc. These smaller or larger areas are the administrative-territorial units which historically bore different names: county, region, city, community, etc.

There are two categories of interest in any country: some have a quite general character regarding all citizens, the whole community and others that are specific to certain localities. To harmonize these categories of interests, the state created special legal norms or institutions, each of them providing a solution more or less appropriate to concrete situations.

Centralization in public administration means from the organizational point of view, the hierarchical subordination of local authorities to the central ones and appointment of civil servants from the management of local authorities by the central ones, and in functional terms, the issue of the decision document by the central authorities and its execution by the local ones.

Centralization ensures a coordinated, prompt and efficient function of the public services. Functioning on the principle of hierarchical subordination of public services has the consequence of removing overlaps of the same level, and of parallelism. Centralized management, within the principle of hierarchical subordination assures in the plan of control use, several control verification steps and making appropriate legal measures, fact that consists in additional safeguards to protect the interests of those who are managed.

In addition to the above mentioned advantages, centralization in public administration has some disadvantages. In terms of centralized organization and functioning of public administration, local interests cannot find for themselves an optimal solution, as central authorities cannot know in their specificity these interests that differ from one locality to another.

Concentration, at the central level, of the way of governance of some public services of local interest results in overcrowding of the central authorities, which leads to the late and superficial solving of problems that would be solved quicker and better by the local authorities.

Decentralization is intended to allow the local authorities to manage themselves, they being, at the same time, controlled by the central bodies in the limits and according to the procedures stipulated by law.

In the case of territorial decentralization, the territory of the state is divided into administrative districts where local administrative authorities operate, which enjoy some independence from the central authority. Thus, certain local public services are out of power of the competence of central authorities and are given in the competence of decentralized local authorities who endorse them in districts in which they were chosen.

Regional development is a new concept that aims at stimulating and diversifying the economic activities,

stimularea investițiilor în sectorul privat, contribuția la reducerea șomajului și nu în cele din urmă să conducă la o îmbunătățire a nivelului de trai.

Politica de dezvoltare regională reprezintă un ansamblu de măsuri planificate și promovate de autoritățile administrației publice locale și centrale, în parteneriat cu diverși actori (privați, publici, voluntari), în scopul asigurării unei creșteri economice, dinamice și durabile, prin valorificarea eficientă a potențialului regional și local, în scopul îmbunătățirii condițiilor de viață.

În Tabelul 1 sunt prezentate regiunile de dezvoltare funcționale pe teritoriul Republicii Moldova.

encouraging investments in the private sector, helping to reduce unemployment and not eventually leading to an improvement in living standards.

Regional development policy is a set of measures planned and promoted by central and local public administration authorities, in a partnership with various stakeholders (private, public, volunteers) in order to ensure the economic, dynamic and sustainable growth, through the efficient use of the regional and local potential, for the improvement of living conditions.

Table 1 presents the functional development regions on the territory of the Republic of Moldova.

Tabelul 1/Table 1

Regiunile de dezvoltare [1, art.3]/ Development regions [1, art.3]

Regiunile de dezvoltare/ Development regions	Unitățile administrativ-teritoriale / Administrative-territorial units
<i>Nord / North</i>	<i>Municipiul Bălți, raioanele Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Florești, Glodeni, Ocnita, Rîșcani, Sîngerei, Soroca / Balti municipality, Briceni, Donduseni, Drochia, Edinte, Falesti, Floresti, Glodeni, Ocnita, Riscani, Singerei, Soroca</i>
<i>Centru / Centre</i>	<i>Raioanele Anenii Noi, Călărași, Criuleni, Dubăsari, Hîncești, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezina, Strășeni, Șoldănești, Telenești, Ungheni / Anenii Noi, Calarasi, Criuleni, Dubasari, Hincesti, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezina, Straseni, Soldanesti, Telenesti, Ungheni</i>
<i>Sud / South</i>	<i>Raioanele Basarabasca, Cahul, Cantemir, Căușeni, Cimișlia, Leova, Ștefan Vodă, Taraclia / Basarabasca, Cahul, Cantemir, Causeni, Cimislia, Leova, Stefan Voda, Taraclia</i>
<i>UTA Găgăuzia / Gagauzia</i>	-
<i>Mun. Chișinău/ Chisinau municipality</i>	-
<i>Transnistria / Transnistria</i>	<i>Unitățile administrativ-teritoriale din stînga Nistrului, inclusiv municipiile Tiraspol și Bender / Administrative-territorial units from the left part of the Dniester river, including Bender and Tiraspol municipalities</i>

Sursa/Source: *Elaborat de autor/Elaborated by the author.*

Principalele domenii care pot fi vizate de politicile regionale sunt: dezvoltarea întreprinderilor, piața forței de muncă, atragerea investițiilor, transferul de tehnologie, calitatea mediului înconjurător, dezvoltare rurală, sănătate, educație, învățământ, cultură, etc.

Dezvoltarea rurală ocupă un loc distinct în cadrul politicilor regionale și se referă la următoarele aspecte:

- ✓ *înlăturarea/diminuarea sărăciei în zonele rurale;*
- ✓ *echilibrarea oportunităților economice și a condițiilor sociale dintre mediul urban și cel rural;*
- ✓ *stimularea inițiativelor locale;*
- ✓ *păstrarea patrimoniului spiritual și cultural.*

Principiile de bază ale susținerii dezvoltării regionale sunt [1, art.2]:

- *eficiența* – buna utilizare a resurselor naturale, umane, financiare și a celor de producție pe întreg teritoriul Republicii Moldova;
- *echitatea* – drepturi egale de acces la valorile economice, sociale și culturale pentru toți cetățenii Republicii Moldova, indiferent de locul lor de trai;
- *durabilitatea* – caracterul viabil din punct de vedere tehnic, financiar și instituțional al măsurilor, programelor și proiectelor finanțate, de dezvoltare regională;
- *planificarea* – elaborarea și efectuarea, în concordanță cu Strategia națională de dezvoltare și Strategia de dezvoltare regională a măsurilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională, care au obiective, priorități și mecanisme clar definite;
- *coordonarea* – concordarea, atât la nivel național,

The main areas that can be targeted by the regional policies are: enterprise development, employment market, investment attraction, transfer of technology, the quality of environment, rural development, health, education, culture, etc.

Rural development occupies a distinct place in the regional policy and it refers to the following aspects:

- ✓ *removing / reducing poverty in rural areas;*
- ✓ *balancing economic opportunities and social conditions between urban and rural areas;*
- ✓ *stimulation of the local initiatives;*
- ✓ *spiritual and cultural heritage preservation.*

The basic principles of supporting regional development are the following [1, article 2]:

- *Efficiency* – better use of natural, human, financial and production resources on the entire territory of the Republic of Moldova;
- *Equity* – equal access to the economic, social and cultural rights for all Moldovan citizens, regardless of their place of residence;
- *Sustainability* – the soundness of technical, financial and institutional measures, programs and projects funded by the regional development;
- *Planning* – design and performance, according to the National Development Strategy and the regional development strategy of measures, programs and projects of regional development, with objectives, priorities and clearly defined mechanisms;
- *Coordination* – linkage, both at national and regional level, of measures and targets to support the

cât și la nivel regional, a măsurilor și obiectivelor pentru susținerea dezvoltării regionale;

➤ *parteneriatul* – cooperarea autorităților publice centrale și locale, sectorului public și privat, societății civile în activitatea de planificare, elaborare și implementare a măsurilor privind susținerea dezvoltării regionale;

➤ *transparența* – claritatea în procesele alocării, distribuirii și utilizării mijloacelor pentru realizarea strategiilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională.

Procesul de descentralizare constituie elementul principal al reformei administrației publice indiferent de modul de delimitare teritorială și de organizare administrativă a Republicii Moldova. În cadrul reformei teritorial-administrative din anul 1998, precum și antireformei din anul 2003, nu s-a reușit realizarea unui proces eficient de descentralizare a serviciilor bazat pe principiul subsidiarității și descentralizării fiscale și orientat spre oferirea serviciilor de calitate populației.

În majoritatea țărilor din Europa Centrală și de Est (ECE) transferul de putere și resurse reflectă tendința de descentralizare, inițiată în anii 70 ai secolului trecut care asigură independența administrativă și financiară a autorităților locale.

Consolidarea autonomiei locale poate avea loc doar în cadrul unui proces de colaborare dintre autoritățile publice centrale și autoritățile publice locale, comunitățile locale, societatea civilă și sectorul privat, organizațiile naționale și internaționale [2, p.9].

Autonomia locală este forma modernă de exprimare a distribuirii împuternicirilor între Guvernul central și Guvernele locale. Opțiunea generală pentru descentralizarea răspunderilor, pentru asigurarea serviciilor publice locale către autoritățile locale și pentru transferul competențelor decizionale privind realizarea resurselor necesare în acest scop are la bază serioase rațiuni de eficiență economică și de echitate socială.

Sfârșitul ultimului deceniu al secolului XX a fost martorul unor încercări, diferite după gradele de succes, de implementare a programelor de descentralizare fiscală și evoluție a puterii fiscale spre nivelele inferioare ale guvernării publice, atât în țările membre ale OCDE, cât și în alte țări.

În diverse țări descentralizarea fiscală este motivată de diferite raționamente și consecințele derivate din punctul de vedere al stabilității macroeconomice și creșterii economice. În cazul țărilor-membre ale OCDE, descentralizarea fiscală este susținută de argumentul că guvernele centrale nu sunt în măsură să răspundă adecvat la cererea crescândă pentru bunurile și serviciile publice. Argumentul este bazat pe principiul subsidiarității (teorema descentralizării a lui Oates: fiecare serviciu public trebuie furnizat de jurisdicția ce controlează aria geografică minimă care ar internaliza beneficiile și costurile unei astfel de furnizări), recunoscându-se că performanța sectorului public poate fi consolidată prin considerarea diferențelor locale în ceea ce privește cultura, mediul înconjurător, asigurarea cu resurse naturale, factorii economici și sociali. Adicional, preferințele și necesitățile locale sunt considerate a fi mai reușit satisfăcute de administrațiile publice locale, decât cele centrale. Atât responsabilitatea, cât și eficiența alocativă pot fi

regional development;

➤ *Partnership* – cooperation of central and local public authorities, private and public sector, civil society in the planning, development and implementation of support measures for regional development;

➤ *Transparency* – clarity in allocation processes, distribution and use of resources for the implementation of strategies, programs and regional development projects.

Decentralization process is the main element of the public administration reform regardless of territorial delimitation and administrative organization of the country. Within the territorial-administrative reform in 1998, and in the anti-reform in 2003 there was failed to achieve an efficient process of decentralization of services based on the principle of subsidiary and fiscal decentralization and quality oriented providing public services.

In most countries from Central and Eastern Europe (CEE) transfer of power and resources reflects the tendency of decentralization initiated in the 70s of last century providing administrative and financial independence of local authorities.

Strengthening the local autonomy can occur only in a collaborative process between the central and local governments, local communities, civil society and the private sector, national and international organizations [2, p.9].

Local autonomy is the modern form of expression of the distribution of powers between the central government and their governments. General option for decentralization of responsibilities, for providing local public services to local authorities to transfer decision-making powers on achieving the necessary resources in this aim, are based on serious grounds of economic efficiency and social equity.

End of the last decade of the twentieth century has witnessed attempts, various by the degrees of success, implementation of fiscal decentralization programs and development of the tax power to lower levels of public governance, both in OECD member countries and in other countries.

Fiscal decentralization in different countries is motivated by reasons and consequences derived from the point of view of macroeconomic stability and economic growth. In the case of OECD member countries, fiscal decentralization is supported by the argument that central governments are unable to respond adequately to the growing demand for public goods and services. The argument is based on the principle of subsidiary (decentralization theorem of Oates: each public service should be provided by the jurisdiction which controls the minimum geographical area that would internalize benefits and costs of such supplies), recognizing that public sector performance can be enhanced by considering differences in respect with culture, environment, providing natural resources, economic and social factors. Additionally, local preferences and needs are considered to be more satisfied managed by local governments than the central ones. Both responsibility and allocative efficiency can be improved by shifting the distribution costs closer to sources of income and therefore closer to

îmbunătățite prin transferarea repartizării cheltuielilor mai aproape de sursele de venituri și, prin urmare, mai aproape de alegătorul median [2, p.18].

Abordarea problemelor de dezvoltare regională în Republica Moldova se află într-un stadiu incipient. În perioada de tranziție a continuat aprofundarea discrepanțelor teritoriale de dezvoltare între diferite părți ale țării, mecanismele și relațiile de piață afirmându-se în funcție de avantajele și dezavantajele lor. O privire generală a dezvoltării sub aspect teritorial a republicii scoate în evidență decalajul enorm în dezvoltarea socio-economică dintre mun. Chișinău și restul teritoriului. Existența și influența acestor decalaje este deteriorarea mecanismelor de interacțiune economică și accentuarea discrepanțelor între diferite teritorii.

În sistemele moderne de administrare între descentralizarea administrativă și reprezentarea locală există o legătură directă și indisolubilă, care pornește de la dreptul colectivităților locale de a beneficia de autorități reprezentative, drept consfințit prin statuturile constituționale și legale.

Procesul descentralizării reprezintă o cale importantă de îmbunătățire a eficienței și performanței la nivelul administrației publice și, de asemenea, la transparența activităților și a rezultatelor.

Pentru a obține unele rezultate reale ale descentralizării, cadrul legislativ al țării va fi supus modificării nu o singură dată, evoluând concomitent cu dezvoltarea social-economică a țării, al cărei nivel, la etapa actuală, nu ar permite trecerea unităților administrativ-teritoriale la autofinanțarea deplină.

Pentru asigurarea consolidării autonomiei locale, implicat a autonomiei financiare a unităților administrativ-teritoriale este necesar elaborarea unor politici publice, care prin consolidarea descentralizării fiscale ar oferi posibilități reale pentru asigurarea dezvoltării economice a unităților administrativ-teritoriale.

Este necesar promovarea unor politici manageriale pentru autoritățile publice locale, în vederea asigurării acestora cu personal calificat și competent în ceea ce privește administrația publică locală.

Delimitarea competențelor autorităților publice de diferite nivele să fie asigurată în așa fel, încât acestea să se suplinească și să nu se dubleze sau să se repete.

Concluzii. O problemă foarte importantă, care se află în centrul atenției în majoritatea statelor lumii este găsirea celei mai bune proporții dintre atribuțiile și responsabilitățile diferitelor niveluri ale autorităților țării, în ceea ce privește finanțarea și gestiunea serviciilor publice și, deci, contribuția la finanțarea acestora.

the median voter [2, p.18].

Addressing regional development problems in the Republic of Moldova is at an early stage. During the transition period there continued deepening of regional disparities in development between different parts of the country, market mechanisms and relations, affirming based on their advantages and disadvantages. An overview of the development of the republic's territorial aspect highlights the huge gap in socio-economic development between Chisinau and the rest of the territory. Existence and influence of these differences is damaging the economic interaction mechanisms and increased disparities between different areas.

In modern systems of management between administrative decentralization and local representation there is a direct and undivided linkage that starts from right of local collectives to benefit from the representative authorities, as enshrined in constitutional and statutory law.

Decentralization process is an important mean of improving the efficiency and performance in public administration and also in the transparency of activities and results.

To get some real results of decentralization, the legal framework of the country will be a subject to change not only once, evolving in the same time with the socio-economic development of the country, whose level, at present, would not allow the passage of administrative-territorial units to the full financing.

To ensure the strengthening of local autonomy and of financial autonomy of the administrative-territorial units there is a need to develop public policies that by strengthening of fiscal decentralization would provide real opportunities to ensure economic development of administrative-territorial units.

It is necessary to promote management policies for local public authorities to ensure them with qualified and competent personnel regarding the local public administration.

Delimitation of powers of public authorities from different levels must be assured so that they to replace and not be duplicated or repeated.

Conclusions. A very important issue that is in the focus of most countries is to find the best proportion of the duties and responsibilities of different levels of country's authorities regarding the financing and management of public services, and thus contribution to their financing.

Referințe bibliografice / References

1. Legea privind dezvoltarea regională în Republica Moldova: nr. 438 din 28.12.2006. In: MO al Republicii Moldova. 2007, nr. 21-24, art. 68.
2. MANOLE, Tatiana, ARIONESCU, Svetlana. *Descentralizarea fiscală: provocări pentru Republica Moldova*. Chișinău: Ed. EPIGRAF, 2006. 316 p. ISBN 978-9975-924-87-0.
3. POLLITT, C., BOUCKAERT, G. *Reforma managementului public: analiză comparată*. Chișinău: Ed. EPIGRAF, 2004. 336 p. ISBN 9975-924-40-9.
4. HOWLETT, M., RAMESH, M. *Studiul politicilor publice: cicluri și subsisteme ale politicilor*. Chișinău: Ed. EPIGRAF, 2004. 272 p. ISBN 9975-924-13-1.
5. LANE, F. *Problemele actuale de administrație publică*. Chișinău: Ed. EPIGRAF, 2006. 560 p. ISBN 978-9975-924-75-7.

Recomandat spre publicare: 22.01.2013